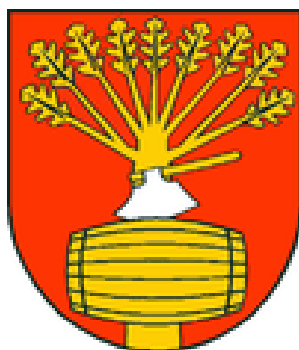

Załącznik nr 2
do Uchwały nr 2022
Rady Gminy Kłaj
z dnia ..... 2022 roku

Gmina Kłaj

***PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
KŁAJ
NA LATA 2022-2035***

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Charakterystyka miejscowości Kłaj	4
1.1. Położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności	4
1.2. Historia miejscowości	7
1.3. Struktura przestrzenna miejscowości	8
2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości Kłaj	9
2.1. Zasoby przyrodnicze	9
2.2. Dziedzictwo kulturowe	11
2.3. Obiekty i tereny	12
2.4. Infrastruktura społeczna	13
2.5. Infrastruktura techniczna	16
2.6. Gospodarka i rolnictwo	17
2.7. Kapitał ludzki i społeczny	18
3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Kłaj	21
4. Planowane zadania i przedsięwzięcia służące odnowie miejscowości Kłaj, aktywizujące społeczność lokalną	26
4.1. Przedsięwzięcie 1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj	26
4.2. Przedsięwzięcie 2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap II	27
4.3. Przedsięwzięcie 3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap III ...	28
4.4. Przedsięwzięcie 4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap IV ...	28
4.5. Przedsięwzięcie 5. Przebudowa i rozbudowa nieruchomości usytuowanej w miejscowości Kłaj 557 z adaptacją do nowych funkcji usługowych archiwum, biblioteki, pokoi gościennych i pomieszczeń biurowych Referatu Gospodarki Komunalnej.	29
4.6. Przedsięwzięcie 6. Budowa nowego przedszkola	30
4.7. Przedsięwzięcie 7. Rozbudowa, przebudowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z rozbiórką istniejącego budynku usługowego oraz gospodarczego.	30
5. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno- przestrzenne	33
SPIS TABEL	34
SPIS RYSUNKÓW	34
SPIS WYKRESÓW	34

Wstęp

Polityka rozwoju prowadzona jest w oparciu o długofalowe, kompleksowe dokumenty strategiczne. Opracowywane są one dla gmin, powiatów i województw. Strategie rozwoju określają kierunki prowadzenia polityki prorozwojowej w danej jednostce, jej cele i pożądane efekty. W przypadku pojedynczych miejscowości rolę tę pełnią plany odnowy. Plan odnowy miejscowości to wieloletni, długofalowy plan skoordynowanych działań, jakie mają zostać przeprowadzone na obszarze jednej, wybranej miejscowości wiejskiej. Plan odnowy jest zapisem polityki prorozwojowej, jaka będzie prowadzona na terenie miejscowości, która jest nim objęta. Działania wspierające rozwój bazują na zidentyfikowanych uwarunkowaniach lokalnych, słabych i mocnych stronach, szansach i zagrożeniach, nawiązują do istniejących czynników prorozwojowych. Istotną cechą planu jest jego kompleksowość – planowane działania zakładają interwencję zarówno w sferze przestrzennej, jak i społecznej, a ich efekty, takie jak podniesienie ogólnej atrakcyjności miejscowości oraz wykorzystanie jej zasobów i największych atutów, pozwalają na poprawę funkcjonowania sfery gospodarczej (np. poprzez stworzenie warunków do rozwoju turystyki, poprawę stanu infrastruktury technicznej, ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej, itp.). Poza częścią projekcyjną, niezwykle ważną, integralną częścią planu jest opis i analiza stanu obecnego, która pozwala na wskazanie tych cech miejscowości, które mogą wpłynąć pozytywnie na jej rozwój, określenie zakresu i charakteru koniecznych do przeprowadzenia działań naprawczych oraz zdefiniowanie niezaspokojonych potrzeb mieszkańców.

Niniejszym planem objęto miejscowość Kłaj, położoną w gminie Kłaj, w powiecie wielickim. Jest to miejscowość pełniąca szczególne funkcje – jest siedzibą władz gminnych, lokalnym ośrodkiem edukacyjnym, społeczno-kulturalnym, gospodarczym, miejscem koncentracji instytucji publicznych. Jej oddziaływanie obejmuje obszar całej gminy. Plan jej odnowy został przygotowany wspólnie z reprezentantami mieszkańców, bazuje na określonych przez nich niedostatkach sfery przestrzennej i społecznej, odwołuje się do lokalnych zasobów, tradycji oraz istniejącego kapitału ludzkiego. Ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, uporządkowanie przestrzeni publicznej wsi, zapewnienie warunków do kreowania pozytywnych zjawisk społecznych. Podkreśla rolę pełnioną przez Kłaj jako siedziby władz gminnych, jest także ukierunkowany na jej wzmocnienie. W programowaniu polityki prorozwojowej miejscowości wzięto pod uwagę fakt, że oddziałuje ona na całą gminę, a efekty wdrożenia planu będą odczuwalne przez całą społeczność lokalną, nie tylko przez mieszkańców miejscowości Kłaj. Plan Odnowy Miejscowości Kłaj jest więc kompletnym, strategicznym programem odnowy i zapewnienia warunków do szeroko pojętego rozwoju zarówno miejscowości Kłaj, jak i całej gminy.

1. Charakterystyka miejscowości Kłaj

1.1. Położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności

Miejscowość Kłaj jest siedzibą wiejskiej Gminy Kłaj, położonej w województwie małopolskim. Administracyjnie przynależy ona do powiatu wielickiego. Powiat wielicki charakteryzuje się korzystnym położeniem, zlokalizowany jest na terenie o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Usytuowany jest w południowej części Polski, w środkowej części województwa małopolskiego. Jego terytorium leży w obrębie dwóch krain geograficznych: Północnego Podkarpacia (Nizina Nadwiślańska i Pogórze Bocheńskie) oraz Zewnętrznych Karpat Zachodnich (Pogórze Wielickie).

Rysunek 1. Położenie powiatu wielickiego na tle województwa małopolskiego

Opracowanie własne na podstawie źródeł internetowych

Położenie powiatu wielickiego należy do atutów obszaru – miasto Wieliczka jest oddalone o około 15 km od ścisłego centrum Krakowa, bezpośrednio z nim sąsiaduje. Gminy Wieliczka, Kłaj i Niepołomice wchodzi w skład Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, dzięki czemu są one atrakcyjnym miejscem zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Gmina Kłaj usytuowana jest w odległości około 30 km od Krakowa. Jest jedną z pięciu gmin tworzących powiat wielicki. Pozostałymi jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi

w skład powiatu są Miasto i Gmina Wieliczka, Miasto i Gmina Niepołomice, Gmina Biskupice oraz Gmina Gdów.

Rysunek 2. Schematyczna mapa powiatu wielickiego

Opracowanie własne na podstawie źródeł internetowych

Gmina Kłaj graniczy z gminami: Niepołomice i Gdów (obie powiat wielicki) oraz Bochnia i Drwinia (obie powiat bocheński).

Zarówno gminę Kłaj, jak i obszar całego powiatu charakteryzuje duża dostępność komunikacyjna oraz dobre połączenia drogowe z Krakowem. Gmina Kłaj położona jest na ważnym, transeuropejskim samochodowym szlaku komunikacyjnym E-40 Drezno-Wrocław-Kraków-Lwów-Kijów, w którego skład na terytorium Polski wchodzi przebiegające przez obszar gminy droga krajowa nr 94 (do momentu wybudowania autostrady A4 przebiegała po jej trasie droga krajowa nr 4) i autostrada A4. Na terenie gminy Kłaj, w miejscowości Szarów, znajduje się ważny węzeł komunikacyjny, łączący trasę A4 z drogą krajową nr 75. Droga krajowa nr 75 Branice-Brzesko-Nowy Sącz-Krynica jest drugim co do ważności drogowym szlakiem komunikacyjnym gminy. Ponadto, przez obszar gminy Kłaj przebiega również transeuropejski korytarz kolejowy – magistrała kolejowa Drezno-Kraków-Przemyśl-Kijów.

Bliskość Krakowa i przebiegające przez przedmiotowe terytorium międzynarodowe szlaki komunikacyjne sprawiają, że obszar gminy jest postrzegany jako atrakcyjne miejsce zamieszkania i lokalizacji inwestycji, położony niedaleko stolicy Małopolski, dobrze z nim skomunikowany, jednocześnie mniej obciążony ruchem drogowym, niż miasto wojewódzkie i z niższymi kosztami wynajmu mieszkań, lokali, zakupu działek, itp.

Gmina zajmuje obszar 65 km², w jej skład wchodzi 9 sołectw: Brzezcie, Dąbrowa, Gruszki, Grodkowice, Kłaj, Łęzkowice, Łysokanie, Szarów i Targowisko. Ogółem, liczba mieszkańców gminy Kłaj w 2022 roku wynosiła 10 542 osoby (wg danych Urzędu Gminy Kłaj, stan na 19.04.2022r.).

Miejscowość Kłaj położona jest w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, na jej południowym obrzeżu, w mezoregionie Doliny Raby, przy czym najbardziej na zachód wysunięty skraj wsi (przy granicy z Szarowem) sięga wzniesień mezoregionu Wysoczyzn Przykarpackich.

Kłaj stanowi lokalny ośrodek administracyjny, gospodarczy, komunikacyjny. Wieś usytuowana jest w pobliżu ważnych tras komunikacyjnych DK 94 i DK 75 oraz autostrady A4. Od południa i zachodu sąsiaduje z sołectwami Targowisko i Szarów. Od wschodu miejscowość graniczy ze znajdującym się w gminie Bochnia sołectwem Stanisławice. Jej północną granicę osadnictwa wyznacza linia kolejowa z Krakowa do Tarnowa i Przemyśla. W Kłaju znajduje się przystanek kolejowy.

Rysunek 3. Mapa gminy Kłaj

Źródło: http://www.przyrodawieliczka.yoyo.pl/grafika/klaj_mapa.jpg

Miejscowość Kłaj zajmuje powierzchnię 3365 ha i jest zamieszkała przez 3420 osób (stan na 19.04.2022r. dane Urzędu Gminy Kłaj).

1.2. Historia miejscowości

Książę Konrad Mazowiecki w dokumencie z 1242 r. wyznaczył granicę posiadłości klasztoru Bożogrobców w Miechowie, we wsi Mszczęcin (dziś przysiółek Niepołomic nad Wisłą, na wschód od miasta), wraz z częścią książęcego lasu nazywanego „Kłag”. Z kolei w 1262 r. książę Bolesław Wstydlivy zezwolił klasztorowi Benedyktynów w Staniątkach na „swobodny wyrąb jakichkolwiek drzew w lesie naszym zwanym pospolicie „Clay” (chodziło o część lasu na północ od Targowiska, po Wisłę w okolicy Niepołomic). W dokumencie zaś z 1270 r. wspomniano o części lasu, „który Clay nazywają”. Ponieważ w tym ostatnim piśmie chodziło o las położony w okolicy dzisiejszych wsi Dziewin i Drwinia (a wcześniej wymieniony Mszczęcin leżał na przeciwległym skraju Puszczy Niepołomickiej), z przytoczonych wzmianek można wysnuć wniosek, że w XIII w. „Kłagiem” i „Clayem”, czyli Kłajem, nazywano całą dzisiejszą Puszcę Niepołomicką. Prawdopodobne jest, iż nazwa lasu pochodziła od nazwy osady przy nim powstałej. Można uznać prawie za pewnik, że Kłaj stanowił wówczas ośrodek administracyjny lasów książęcych. W dokumencie z 1262 r. mowa jest o dziesięcinie, którą wieś Clay płaciła na rzecz klasztoru Bożogrobców w Miechowie. Jest to pierwsza znana wzmianka o wsi Kłaj. Klasztor ów miał też tutaj dwie własne zagrody, zatem osada musiała istnieć już znacznie wcześniej. W początkowym okresie dziejów wsi nie jest jednak w pełni wyjaśniona sprawa jej własności. Prawdopodobnie przed 1360 r. klasztor Bożogrobców, oprócz dwóch zagród, posiadał część Kłaja. Większość obszaru miejscowości należała zapewne do księcia krakowskiego, chociaż pierwsza pewna wiadomość o wsi jako królewszczyźnie pochodzi dopiero z 1419 r. Podrzędcym niepołomickim (czyli zarządcą okolicznych dóbr wówczas królewskich) był dziedziczny sołtys z Kłaja, Mikołaj Flak. W ciągu XV i na początku XVI w. sołtysi Kłaja mieli duże znaczenie. Często stanowisko to pełnili dziedzicznie i tytułowali się nawet dziedzicami z Kłaja, a w drugiej połowie XV w. byli tenentariuszami (dzierżawcami) królewskiego Pierzchowca i przybrali nazwisko Kłajskich. Królewszczyznę Kłaj pozostał do pierwszego rozbioru Polski w 1772 r. W 1773 r. przejął go rząd austriacki na rzecz skarbu państwa i miejscowość, wraz z innymi dawnymi dobrami koronnymi, aż do I wojny światowej wchodziła w skład rządowego dominium niepołomickiego. Na przełomie XVIII i XIX w. pierwszy austriacki starosta cyrkułu bocheńskiego, Józef Baum von Appelshofen, zwolennik germanizacji Galicji, na podstawie uniwersałów i dekretów cesarskich, sprowadził do cyrkułu wielu niemieckich kolonistów i osadził ich w niektórych dawniej koronnych wsiach. Kilkunastu takich kolonistów osiedliło się również w Kłaju. Część Kłaja, należąca do Bożogrobców, miała wspólną historię z Targowiskiem.

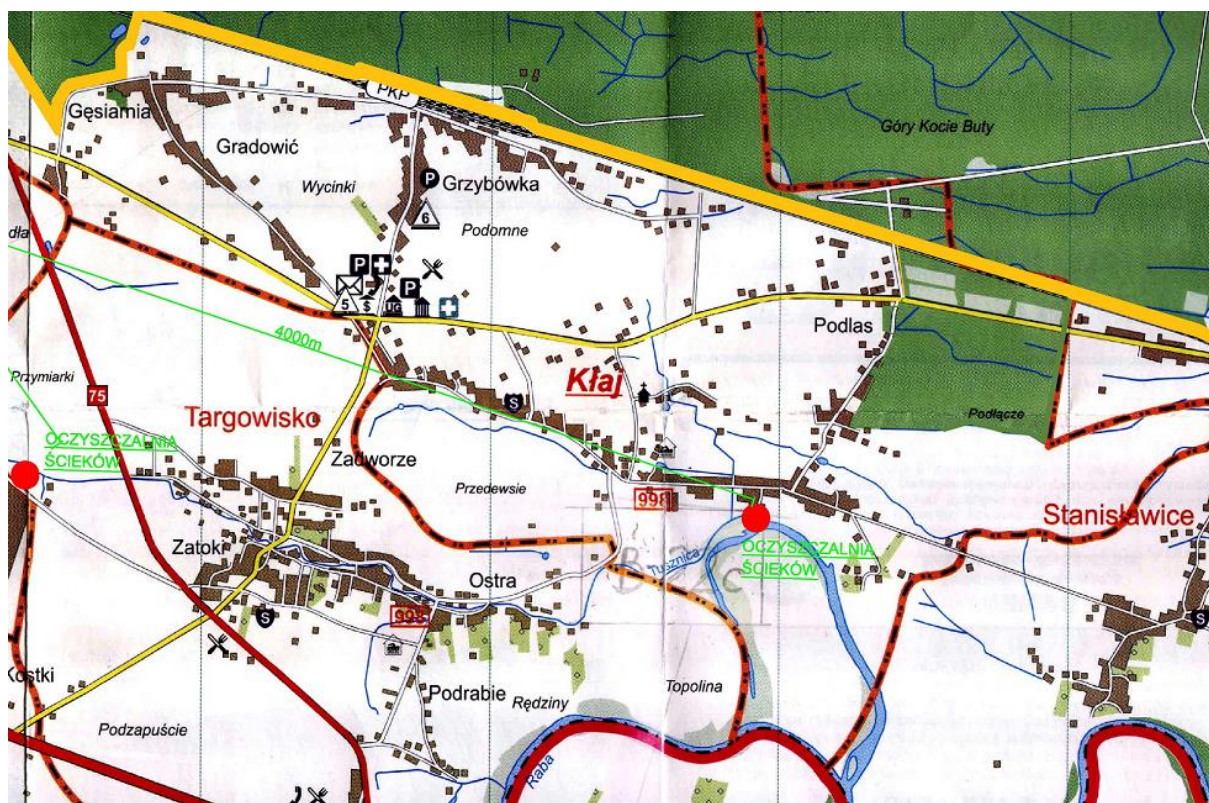

1.3. Struktura przestrzenna miejscowości

Do czynników mających największy wpływ na wykształcenie się struktury przestrzennej miejscowości Kłaj należą czynniki naturalne - ukształtowanie terenu oraz sąsiedztwo Puszczy Niepołomickiej. Miejscowość zlokalizowana jest nad Rabą, na skraju Puszczy Niepołomickiej.

Główna oś wsi przebiega wzdłuż ulic Wiejskiej i Goly Brzeg, tam też ukształtowała się historyczna osada. Wzdłuż historycznego centrum wsi prowadzi stara droga, łącząca lewobrzeżne wsie nadrabiańskie: Damienice, Cikowice, Stanisławice i Kłaj, z odnogą do Targowiska i Grodkowic. W latach 70. i 80. XX w. na terenie miejscowości Kłaj zbudowane zostało, przy dużym wsparciu mieszkańców, nowoczesne centrum wiejskie.

Rysunek 4. Mapa miejscowości Kłaj

Centrum usytuowane jest w pobliżu starszej części miejscowości, przy skrzyżowaniu położonych na terenie wsi ulic. Stoją tam dwa budynki Urzędu Gminy oraz Gminne Centrum Kultury wraz z NZOZ oraz liczne pawilony handlowe (poczta, bank, sklepy) i lokale usługowe. Ze względu na swoje położenie i funkcjonalność, nowe centrum wsi stanowi najważniejsze miejsce koncentracji życia publicznego na terenie miejscowości i tworzy otwartą przestrzeń wspólną, pełniącą funkcje podobną do roli miejskiego rynku. Jest ono miejscem lokalizacji instytucji publicznych, placówek kulturalnych i społecznych, siedzib przedsiębiorstw. Obszar centrum administracyjno-usługowego Kłaja w 2007 roku został poddany pracom modernizacyjnym – wyremontowano budynki Urzędu

Gminy. W 2018 r. przystąpiono do realizacji projektu pn. „Stworzenie warunków sprzyjających integracji społecznej. Rozszerzenie oferty kulturalnej przy tworzonym gminnym Centrum Kultury w Kłaju” realizowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM). W ramach projektu przebudowano budynek użyteczności publicznej, wydzielając fizycznie część budynku i zmianę jego przeznaczenia na Gminne Centrum Kultury. W ramach przebudowy dobudowano szyb windy od strony południowej oraz przeprowadzono generalny remont pomieszczeń dostosowując ich wygląd do funkcji obiektu. Projekt obejmował także zagospodarowanie Centrum wsi Kłaj, które zakończyć się ma w roku 2023. W ramach zagospodarowania centrum powstanie: Zadaszona scena letnia z zapleczem, Renowacja istniejącego obiektu tramwajowego, Pergole i pasaż, a także liczne konstrukcje ażurowe, remont istniejących nawierzchni oraz zagospodarowanie zieleni itp.

Poza historycznym i nowym centrum, na obszarze wsi wykształciło się kilka dużych, ale rozproszonych przysiółków, wśród nich: Podlas i Wądoly (w pobliżu Stanisławic), Gęsiarnia i Gradowic (zwany też Gradowicami, Gradobicem, Gradowiedzem – oba w pobliżu Szarowa) oraz Grzybówka (między przystankiem kolejowym PKP a nowym centrum).

W Kłaju i jego przysiółkach znajduje się wiele obiektów charakterystycznego dla tych terenów drewnianego budownictwa wiejskiego, reprezentujących tradycyjny rodzaj zabudowy wsi leżących wokół Puszczy Niepołomickiej, w widłach Wisły i Raby. W Kłaju znajduje się ponad sto takich budynków (w tym około 30 uznanych zostało za zabytkowe - pochodzą z końca XIX i początku XX w.) oraz cztery całe zagrody (z przełomu XIX i XX w.). Nowa zabudowa to w większości obiekty mieszkalne typu willowego.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości Kłaj

2.1. Zasoby przyrodnicze

Obszar całej gminy Kłaj cechuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Pod względem geograficznym, gmina usytuowana jest w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, w mezoregionie Doliny Raby. Najbardziej na zachód wysunięta część gminy sięga Wysoczyzny Wielicko-Gdowskiej, należącej do mezoregionu Wysoczyzn Karpackich. Dużą część terytorium gminy zajmują lasy Puszczy Niepołomickiej. Przedmiotowy obszar charakteryzuje się urozmaiconym ukształtowaniem terenu, na jego krajobraz składają się zarówno elementy typowe dla rozległych dolin rzecznych, jak również łagodne wzgórza wysoczyzn podkarpackich. Gmina Kłaj cechuje się dobrym stanem środowiska naturalnego i zaliczana jest do najmniej skażonych

zanieczyszczeniami obszarów województwa małopolskiego, a jej walory przyrodniczo-krajobrazowe należą do jej podstawowych atutów. Zasoby naturalne i atrakcyjne ukształtowanie terenu są istotnymi czynnikami korzystnie wpływającymi na atrakcyjność i rozwój każdej z miejscowości położonych w obrębie gminy.

Objęta niniejszym planem odnowy miejscowość Kłaj położona jest w zachodniej części Kotliny Sandomierskiej, na jej południowym obrzeżu, w mezoregionie Doliny Raby, przy czym najbardziej na zachód wysunięty skraj wsi (przy granicy z Szarowem) sięga wzniesień mezoregionu Wysoczyzn Przykarpackich. Granica osadnictwa w Kłaju przebiega przy linii kolejowej, tuż przy skraju Puszczy Niepołomickiej, jednak granice administracyjne sołectwa sięgają w głąb lasu. Oznacza to, że na terenie miejscowości znajdują się niezwykle cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny, w wielu przypadkach objęte prawną ochroną.

Większa część wsi oraz należące do niej uroczyska zostały ukształtowane w okresie zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego jako stożek napływowy Raby. Osobliwością geologiczną Kłaja, a właściwie jego puszczańskiej części, jest wzniesienie Kobyła Głowa, położone około 3 km na północ od stacji kolejowej. Wzniesienie to ma charakter ostańca, pagórka morenowego z okresu pierwszego zlodowacenia krakowskiego, który ocalał w trakcie późniejszej erozji. Na południe od przysiółka Goly Brzeg i w bezpośrednim jego sąsiedztwie rozlewa się jedno z najdłuższych i najbardziej okazałych rabisk, czyli starorzeczy Raby.

Rezerwat Florystyczny „Długosz Królewski”- rezerwat znajduje się w kompleksie Puszczy Niepołomickiej. Utworzony został w 1963 roku dla ochrony rzadkiego w Polsce gatunku paproci długosza królewskiego. Oprócz subatlantyckiego gatunku paproci znajduje się w nim także bór sosnowy w runie, w którym rosną: borówka bagienna, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, sity, welnianka i torfowce. Do zwierząt zamieszkujących rezerwat zaliczają się: sarny, jelenie oraz lisy. Rezerwat zajmuje powierzchnię 24,2 ha.

Rezerwat leśny „Gibiel” - jest to rezerwat ścisły położony w północno-środkowej części kompleksu Puszczy. Nazwa rezerwatu jest jednocześnie historyczną nazwą tego miejsca, oznaczającą gibiele, czyli trudne do przebycia bagna. Rezerwat posiada bardzo zróżnicowaną szatę leśną: grądy, łęgi, zarośla łozowe oraz bór mieszany. Przebywające w rezerwacie zwierzęta to: dzik, sarna, jeleni i kuna leśna. Bardzo bogata jest również fauna ptaków – czarny bocian, czarny dzięcioł, puszczyk, myszołów, grubodziób i strzyżyk.

Ośrodek hodowli żubrów - jest to ogrodzony teren o powierzchni 70 ha, na którym żyje przeciętnie około 30 żubrów – wyłącznie linii białowiesko-kaukaskiej (długość 2,5-3,5 m, wysokość w kłębie 1,8-2 m). pożywienie zwierząt składa się z ziół, trawy, młodych gałązek, kory drzew itp. Żubry mają sierść barwy brunatnej, gęstą przy grzywie i u szyi, oraz krótkie lecz masywne nogi. Las

w rezerwacie w zasadzie pozbawiony jest podszytu, otwarty i prześwietlony. Jest to rezerwat ścisły, bez możliwości zwiedzania.

Położenie wsi Kłaj na obszarze o tak wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych stanowi bardzo istotny atut miejscowości i generuje duży potencjał do rozwoju turystyki.

2.2. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie miejscowości Kłaj znajduje się 38 obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Większość z nich to budynki mieszkalne (27) i budynki gospodarcze (4). W Kłaju i jego przysiółkach znajduje się wiele obiektów charakterystycznego dla tych terenów drewnianego budownictwa wiejskiego, reprezentujących tradycyjny rodzaj zabudowy wsi leżących wokół Puszczy Niepołomickiej. Włączając w to budynki uznane za zabytkowe, na obszarze miejscowości znajduje się w sumie ponad sto takich budynków oraz cztery zagrody. Tradycyjne budynki mieszkalne to domy parterowe, budowane na zrąb, z wydatnymi okapami, podpartymi wysuniętymi belkami stropowymi, tynkowane, oszalowane. Dużo jest też domów z bierwionami odkrytymi, z barwnymi ogaczeniami (uszczelnione gliną lub pakułami), niektóre malowane.

Poza tradycyjną, drewnianą zabudową, do obiektów zabytkowych usytuowanych na obszarze miejscowości należą obiekty małej architektury o charakterze sakralnym: 5 przydrożnych kapliczek, 2 figury Matki Boskiej oraz przydrożny krzyż. Są to miejsca, w których tradycyjnie kultywowane były tradycje ludowe np. śpiewanie nabożeństw majowych, palenie świec okolicznościowych, pieśni religijnych, itp.

W miejscowości Kłaj znajduje się kościół parafialny p.w. św. Józefa Robotnika. Do roku 1350 Kłaj należał do parafii w Chelmie, a następnie przez kilka wieków do parafii w Niepołomicach. W 1914 roku w Kłaju wybudowano niewielki drewniany kościół, a w roku 1918 erygowano odrębną parafię, której pierwszym proboszczem został ks. Andrzej Szponder. W dniu 19 czerwca 1960 roku poświęcono kamień węgielny pod budowę nowego, murowanego kościoła, według projektu Antoniego Mazura. W roku 1967 świątynię ukończono, a stary kościół rozebrano. Konsekracji nowego kościoła dokonał w dniu 25 czerwca 1967 roku arcybiskup krakowski Karol Wojtyła. Budynek kościoła cechuje się awangardową architekturą. Wewnątrz znajdują się trzy ołtarze drewniane z poprzedniego kościoła. W 1974 roku dobudowano wieżę kościelną.

Na terenie miejscowości Kłaj utworzono także Gminną Izbę Regionalną. Udało się w niej zgromadzić ponad 300 eksponatów. Gminna Izba Regionalna posiada zbiory z zakresu miejscowej tradycji, kultury i historii. Wśród nich wyróżnia się pamiątki historyczne, etnograficzne i przyrodnicze, prace artystyczne, widokówki, dokumenty (najstarszy z nich pochodzi z 1872 r.), zdjęcia oraz książki (najstarsza wydana w 1892 r.). W Gminnej Izbie Regionalnej można zobaczyć

wiele eksponatów związanych z życiem w dawnej polskiej wsi: stare narzędzia rolnicze, przedmioty codziennego użytku w gospodarstwach domowych, elementy umeblowania chat, narzędzia rzemieślnicze. Do największych atrakcji można zaliczyć eksponaty związane z I i II wojną światową. Ponadto w Izbie Regionalnej organizowane są wystawy twórczości lokalnych artystów i kolekcjonerów, prowadzone są też zajęcia edukacyjne dla dzieci.

2.3. Obiekty i tereny

Do najważniejszych elementów przestrzeni publicznej na terenie miejscowości Kłaj należy obszar nowego centrum miejscowości, usytuowany przy skrzyżowaniu położonych na terenie wsi ulic. Stoją tam budynki Urzędu Gminy, Gminne Centrum Kultury, Ośrodek Zdrowia (obecnie NZOZ) oraz liczne pawilony handlowe (poczta, bank, sklepy) i lokale usługowe. Ze względu na swoje położenie i funkcjonalność, nowe centrum wsi stanowi najważniejsze miejsce koncentracji życia publicznego na terenie miejscowości i tworzy otwartą przestrzeń wspólną, pełniącą funkcje podobną do roli miejskiego rynku. Jest ono miejscem lokalizacji instytucji publicznych, placówek kulturalnych i społecznych, siedzib przedsiębiorstw. Ze względu na to, iż Kłaj jest siedzibą gminy, centrum służy wszystkim jej mieszkańcom.

W miejscowości Kłaj utworzono skate park. Usytuowany został w parku przy budynku Urzędu Gminy. Zajmuje on obszar około 260 m², znajdują się w nim między innymi minirampa, prosta poręcz, urządzenia typu grand-box.

W parku przy budynku Urzędu Gminy znajduje się także plac zabaw dla dzieci, street workout.

Przez obszar miejscowości Kłaj przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Turystyczna trasa rowerowa (usytuowana wzdłuż drogi Niepołomice-Bochnia oraz torów kolejowych linii Kraków Tarnów a także dróg leśnych);
- Szlak turystyczny czerwony (Gajówka Sitowiec - Błoto 0,8 - Kłaj PKP 6,4 km);
- Szlak turystyczny czarny (Gajówka Sitowiec - Błoto 0,8 - Szarów PKP 3,8 km);
- Szlak turystyczny zielony (Rynek w Niepołomicach - dawny Ośrodek Krakowianka - Droga Królewska - Sitowiec – „Dąb Batorego” – „Suchy Dąb” – „Dąb Augusta” - Przyborów - Kobyła Głowa - Osikówka - Rezerwat Florystyczny „Długosz Królewski” - Stanisławice stacja PKP);
- Szlak Lanckorońskich i Żeleńskich (szlak związany z historią dwóch rodów, do których w przeszłości należały te tereny);
- Konny szlak turystyczny (szlak dostosowany do jazdy konnej).
- Planowana trasa VeloRaba (budowa planowana na 2023 r.)

2.4. Infrastruktura społeczna

Miejscowość Kłaj, jako siedziba władz gminnych oraz lokalne centrum administracyjne, kulturalne oraz edukacyjne jest miejscem koncentracji instytucji oraz obiektów użyteczności publicznej. W Kłaju znajdują się między innymi: Urząd Gminy, placówki oświatowe, kulturalne, działające w sferze opieki społecznej i służby zdrowia oraz obiekty sportowo-rekreacyjne.

Kultura

Na terenie miejscowości Kłaj usytuowane jest Gminne Centrum Kultury. Położone jest w centrum wsi Kłaj. Obiekt realizuje zadania związane z organizacją przedsięwzięć kulturalnych i rozrywkowych dla mieszkańców, różnorodne działania na rzecz lokalnej społeczności, przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska, itp.

W Kłaju od 1955 roku funkcjonuje Gminna Biblioteka. Jest ona samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru kultury Gminy Kłaj. Biblioteka oprócz statutowo przypisywanej jej funkcji gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów, jest miejscem prezentacji twórczości artystycznej, edukacji, doradztwa oraz rozwoju zainteresowań.

Biblioteka Gminna w Kłaju gromadzi i udostępnia zbiory ze wszystkich dziedzin wiedzy, dla wszystkich grup użytkowników z zakresu: nauk humanistycznych i społecznych, lektur szkolnych, literatury pięknej, encyklopedii i słowników. Ponadto biblioteka gromadzi i udostępnia regionalia – zbiór dokumentujący przeszłość i dzień dzisiejszy Kłaja i okolic.

W bibliotece organizowane są:

- lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych ,
- ścieżki edukacji czytelniczo-medialnych i regionalnych,
- spotkania z przedszkolakami,
- okazjonalne spotkania autorskie,
- wystawy tematyczne i okolicznościowe,
- konkursy literackie i plastyczne,
- promocje książek lokalnych autorów,
- udział w okolicznościowych imprezach na rzecz środowiska,
- udział w komisjach oceniających szkolne i międzyszkolne konkursy recytatorskie i konkursy pięknego czytania.

Edukacja

W miejscowości Kłaj funkcjonują się dwie gminne placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego uczęszcza łącznie 324 uczniów;
- Przedszkole Samorządowe – do placówki uczęszcza 96 dzieci.
- Przedszkole Niepubliczne Montessori – do placówki uczęszcza 76 dzieci.

Infrastruktura sportowa

W Kłaju funkcjonuje gminne boisko sportowe, użytkowane przez miejscowy Ludowy Klub Sportowy Wolni Kłaj. Główna płyta boiska została oddana do użytku w pierwszej połowie lat 80-tych XX w., w kolejnych latach do głównego boiska dobudowywano poszczególne elementy infrastruktury towarzyszącej. Przy boisku powstały między innymi boisko treningowe i bieżnia prosta, stopniowo wykonywano także nasypy pod trybuny i podbudowę boisk do gier małych. Początkowo, szatnie i umywalnie mieściły się w specjalnych kontenerach, zakupionych wraz z oddaniem do użytku płyty głównej, natomiast w 1990 roku w czynie społecznym wybudowano budynek gospodarczy. W obiekcie tym znajdowały się pomieszczenia administracyjne oraz szatnia wraz z natryskami. Budynek ten nie spełniał wszystkich przyjętych standardów dla obiektów towarzyszących boiskom sportowym, więc konieczne było doposażenie boiska w nowy budynek socjalny, który miał stanowić jego kompletne i komfortowe zaplecze. W związku z powyższym w 2016 r. Gmina złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji projektu pn. „Rozwój przestrzenny gminy poprzez budowę budynku socjalnego przy boisku sportowym w Kłaju oraz (...)” w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 6 Spójność wewnątrzregionalna Działanie 6.2 Rozwój obszarów wiejskich. Na zadanie otrzymano środki zewnętrzne w związku z czym powstał nowy ogólnodostępny budynek usytuowany przy obiekcie sportowym w Kłaju. Budynek pełno funkcję niezbędnego profesjonalnego zaplecza socjalnego dla użytkowników kompleksu i wspiera jego sprawne funkcjonowanie, umożliwiając prowadzenie zajęć sportowych. Boisko jest wyposażone w trybunę z 400 miejscami siedzącymi, posiada także oświetlenie. Stan techniczny trybuny sportowej wymaga kapitalnego remontu. Poza klubem piłkarskim, z boiska i obiektów mu towarzyszących korzystają wszyscy mieszkańcy miejscowości. Boisko jest miejscem organizacji różnorodnych zawodów sportowych, rozgrywek, turniejów, umożliwia mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego.

Drugim obiektem sportowym znajdującym się na terenie miejscowości Kłaj jest nowoczesna hala sportowa o wymiarach 42 x 21 m, z pełnym wyposażeniem, w tym z trybuną na 300 miejsc. Obiekt zlokalizowany jest przy Szkole Podstawowej im. Ks. Jana Twardowskiego w Kłaju, działa od września 2007 roku i jest przystosowany do organizowania zawodów, zajęć sportowych i innych imprez.

Inwestycja, realizowana w latach 2005-2007 uzyskała dofinansowanie ze środków ZPORR.

Kolejnym obiektem sportowym jest odebrany w 2012 r. kompleks sportowy przy zespole szkół ogólnokształcących w Kłaju. W ramach inwestycji realizowanej przy wsparciu środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 wykonano: boiska do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej naturalnej, boiska do piłki ręcznej, koszykówki i siatkówki o nawierzchni syntetycznej, bieżnię okólną o nawierzchni syntetycznej, skocznię do skoku w dal, ciągi komunikacyjne itp.

Ochrona zdrowia

W miejscowości Kłaj funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłaju Sp. z o.o. Placówka świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki medycznej w następujących dziedzinach:

- Gabinet medycyny szkolnej;
- Poradnia (gabinet) pielęgniarstwa i położnictwa środowiskowego;
- Dział (pracownia) fizykoterapii;
- Poradnia ginekologiczno-położnicza;
- Poradnia (gabinet) lekarza POZ;
- Poradnia neurologiczna;
- Poradnia okulistyczna;
- Poradnia otolaryngologiczna;
- Poradnia rehabilitacyjna;
- Poradnia reumatologiczna;
- Poradnia stomatologiczna;
- Pracownia analityczna diagnostyki laboratoryjnej.

Opieka społeczna

Za realizację zadań własnych Gminy w zakresie opieki społecznej odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju. Do jego głównych zadań należy:

- diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych,
- rozwój zintegrowanego systemu wsparcia, przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- rozwój systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- rozwój systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- praca socjalna,

- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- pobudzanie społecznej aktywności.

Institucje działające na terenie miejscowości swoim zasięgiem obejmują obszar całej gminy i służą wszystkim jej mieszkańcom.

2.5. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Mieszkańcy miejscowości Kłaj mają dostęp do gminnej sieci wodociągowej. Gmina Kłaj jest w pełni zwodociągowana, wszystkie miejscowości są podłączone do komunalnego systemu wodociągowego. Gminna sieć wodociągowa ma łączną długość ok. 150 km. Źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia znajdujące się na terenie miejscowości Szarów, gdzie pracuje 5 studni o łącznej wydajności $Q=90,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Na terenie gminy znajdują się także dwa zbiorniki magazynowe wody w Grodkowicach i w Brzeziu.

Miejscowość Kłaj jest także w części włączona w gminny system kanalizacji sanitarnej. Ścieki z obszaru wsi odprowadzane są do jednej z dwóch gminnych oczyszczalni – oczyszczalni w Kłaju. Część miejscowości Kłaj pozostaje nadal nieskanalizowana. Miejscowość Kłaj częściowo leży na terenie aglomeracji a częściowo jest z niej wyłączona. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Kłaj na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, a także Krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych dla województwa małopolskiego priorytetem jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości gdzie zagrożone jest pełne wdrożenie postanowień dyrektywy ściekowej (91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r.).

Ciepłownictwo i energetyka

Mieszkania i obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są sposobem indywidualnym, za pomocą kotłowni i pieców. Coraz częściej ogrzewanie tradycyjne (oparte na spalaniu węgla) zastępowane jest bardziej nowoczesnymi i przyjaznymi dla środowiska systemami grzewczymi (takimi jak: ogrzewanie gazowe, olejowe, wykorzystanie energii słonecznej, itp.).

Wieś jest w całości zelektryfikowana, wszystkie gospodarstwa domowe mają dostęp do energii elektrycznej.

Sieć gazowa

Miejscowość Kłaj jest w pełni zgazyfikowana, podobnie jak pozostałe miejscowości wchodzące w skład gminy Kłaj.

Gospodarka odpadami

W miejscowości Kłaj, podobnie jak na terenie całej gminy, gospodarka odpadami odbywa się zgodnie z Ustawą z dnia 1 lipca o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z nią, gmina prowadzi system gospodarki odpadami polegający na przejęciu przez gminę odpowiedzialności za odpady i ustaleniu stawek opłat dla mieszkańców za odbiór i zagospodarowanie odpadów.

Komunikacja

Miejscowość Kłaj posiada dogodny dostęp do szlaków komunikacji samochodowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym: drogi krajowej nr 94, autostrady A4 oraz drogi krajowej nr 75. Ponadto, sieć dróg gminnych i powiatowych przebiegających przez obszar gminy zapewnia łatwy dojazd do wszystkich miejscowości gminy Kłaj i obszarów sąsiednich. We wsi znajduje się także stacja kolejowa Kłaj, która położona jest przy przebiegającej przez gminę Kłaj magistrali kolejowej Drezno-Kraków-Przemyśl-Kijów. Na stacji Kłaj kilkanaście razy dziennie zatrzymują się pociągi osobowe jadące do Krakowa, Tarnowa i Rzeszowa.

2.6. Gospodarka i rolnictwo

Miejscowość Kłaj podobnie jak cała gmina Kłaj, położona jest w strefie rolniczo-klimatycznej o długim okresie wegetacyjnym, wynoszącym 220-225 dni w roku, co tworzy sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa. Podstawowymi uprawami na obszarach rolniczych gminy Kłaj są: rośliny zbożowe, okopowe, pastewne i warzywa. Wiele gospodarstw rolnych to gospodarstwa małe, produkujące głównie na własne potrzeby i sprzedające ewentualne nadwyżki. Do podstawowych problemów związanych z rolnictwem na terenie gminy należy duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i wynikająca z tego nierentowność.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Kłaj (stan na początek maja 2022), w miejscowości Kłaj działalność prowadziło 715 przedsiębiorstw. Główne branże: przemysłowa, usługi transportowe, agencje ubezpieczeniowe, technika grzewcza i sanitarna, sklepy spożywczo-przemysłowe, biura handlowo-usługowe, biura rachunkowe.

Kłaj posiada duży potencjał do rozwoju branży turystycznej. Miejscowość cechuje się wysoką dostępnością komunikacyjną, posiada dogodne połączenie drogowe i kolejowe z Krakowem. Usytuowana jest tuż przy skraju Puszczy Niepołomickiej, jednak granice administracyjne sołectwa sięgają w głąb lasu. Oznacza to, że na terenie miejscowości znajdują się niezwykle cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny. Korzystne cechy i atrakcyjne położenie Kłaja

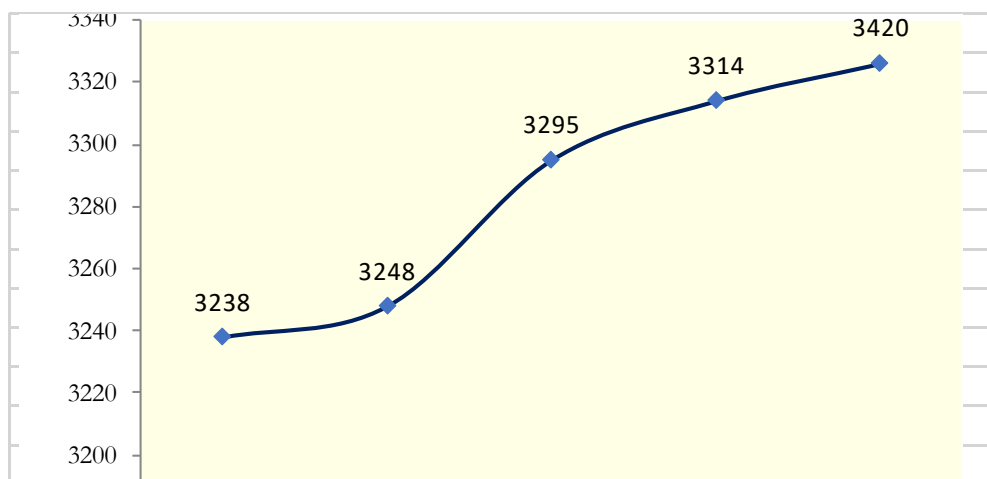

tworzą doskonale warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej czy krajoznawczej. Dodatkowo, do walorów turystycznych wsi należy dobry stan środowiska i znajdujące się na jej terenie obiekty zabytkowe. Mimo tych atutów, turystyka nie ograża dużej roli w lokalnej gospodarce. Na terenie wsi Kłaj działalność prowadzi jedno gospodarstwo agroturystyczne. Konieczny jest rozwój infrastruktury turystycznej i okolo turystycznej, by potencjał miejscowości został w pełni wykorzystany.

2.7. Kapitał ludzki i społeczny

Według danych Urzędu Gminy Kłaj, w 2022 roku na terenie wsi Kłaj mieszkało 3 420 osób, z czego (50,6%) to kobiety. Kłaj jest najbardziej zaludnionym sołectwem gminy Kłaj, liczba jego mieszkańców stanowi około 32% liczby mieszkańców gminy ogółem. W latach 2009-2022 liczba osób zamieszkujących Kłaj stale wzrastała.

Wykres 1. Liczba mieszkańców miejscowości Kłaj w latach 2009-2022

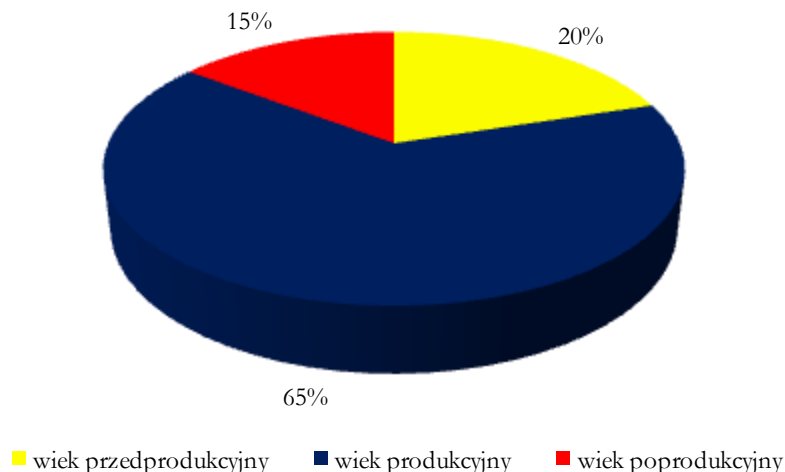

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłaj

Struktura ludności miejscowości Kłaj pod względem ekonomicznych grup wieku przedstawia się korzystnie. Pozytywną jej cechą jest fakt, że liczba osób w wieku produkcyjnym (18-59lata kobiety) a (18-64lata mężczyzn) 60,7% jest większa od liczby osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety – powyżej 59 lat, mężczyźni – powyżej 64 lat). W roku 2021 liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 19,2% , podczas gdy liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wynosiła 20,1%.

Wykres 2. Podział mieszkańców miejscowości Kłaj ze względu na ekonomiczne grupy wieku w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłaj

Większa liczebność grupy osób w wieku przedprodukcyjnym, niż grupy osób w wieku poprodukcyjnym, jest korzystna, ponieważ minimalizuje ryzyko nasilania się zjawiska starzenia się lokalnej społeczności i, co za tym idzie, zmniejszania jej liczebności w przyszłości.

Kłaj jest miejscowością uważaną za atrakcyjne miejsce zamieszkania. Jest lokalnym ośrodkiem administracyjnym, edukacyjnym, kulturalno-społecznym oraz gospodarczym, położony jest niedaleko Krakowa i ważnych ośrodków miejskich, posiada wysoką dostępność komunikacyjną, posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Warto jednak pamiętać, iż Kłaj jest miejscowością wiejską, pozbawioną pewnych cech właściwych tylko ośrodkom miejskim, dlatego też część mieszkańców może wykazywać chęć wyprowadzenia się do miast, w szczególności do usytuowanego w pobliżu Krakowa. Na migrację tego typu zwykle decydują się ludzie młodzi, mobilni, wykształceni lub w trakcie zdobywania wykształcenia, poszukujący nie tylko miejsc pracy, lecz także bogatej oferty kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej. Wiele młodych osób decyduje się na studiowanie w dużych ośrodkach akademickich i z nimi wiąże swoją przyszłość. Konieczne jest więc uzupełnianie braków infrastrukturalnych miejscowości oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia jej mieszkańców, by była ona atrakcyjnym miejscem zamieszkania i w możliwie najpełniejszy sposób zaspokajała potrzeby mieszkańców.

W Kłaju działalność prowadzą następujące stowarzyszenia i organizacje:

- Gminne Centrum Kultury,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Stowarzyszenie „Życzliwa Dłoń”,

- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Środowiska Naturalnego „Las Małopolska”,
- Koło Gospodyń Wiejskich,
- Koło Emerytów,
- Zespół parafialny Caritas,
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Krakowska Hufiec Wieliczka Gmina Kłaj:
  - Gromada Zuchowa „EkoLudki z Leśnej Budki” przy SP w Kłaju,
  - DH „Leśni Ludzie w Kłaju” przy SP w Kłaju,
  - Drużyna Wędrownicza „Czar” przy ZSO w Kłaju,
- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kłaja,
- Stowarzyszenie Rozwoju Kłaja,
- Stowarzyszenie Właścicieli Parcel Budowlanych w Kłaju,
- Towarzystwo Sportowe „Wolni” Kłaj,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sprinter” Kłaj,
- Klub sportowy „Szachownica Kłaj”

Na terenie miejscowości funkcjonuje także Uniwersytet Trzeciego Wieku. W wykładach uczestniczyć mogą mieszkańcy gminy Kłaj, którzy ukończyli 50 lat.

Organizacje działające na terenie miejscowości mają bardzo pozytywny wpływ na jej sferę społeczną. Organizują one różnorodne przedsięwzięcia kulturalne i społeczne, przyczyniają się do kultywowania lokalnych tradycji, rozwoju życia kulturalno-społecznego, propagowania idei wzajemnej pomocy oraz integracji i aktywizacji mieszkańców.

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Kłaj

Do najpopularniejszych i najbardziej efektywnych metod oceny mocnych i słabych stron danej jednostki należy Analiza SWOT. Jest ona jedną z najczęściej stosowanych metod analizy strategicznej, służy do zestawienia posiadanych zasobów i walorów, korzystnych czynników zewnętrznych, słabych stron i zagrożeń. Polega ona na pogrupowaniu istotnych cech obszaru ze względu na ich pozytywny lub negatywny wpływ na rozwój, a także na ocenie zjawisk zewnętrznych, mogących wspomóc lub zakłócić przebieg procesu rozwojowego. SWOT to skrót pierwszych liter angielskich słów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Analiza SWOT stanowi pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia diagnozowanej jednostki oraz określeniu priorytetów jej rozwoju. W celu uzyskania klarownej analizy, będącej punktem wyjścia do określania obszarów problemowych i działań, jakie mają zostać przeprowadzone, traktuje się mocne i słabe strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia władz samorządowych i mieszkańców, na które w większości mają wpływ, a szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, znajdujące się w otoczeniu bliższym i dalszym, na których występowanie ani samorząd lokalny, ani miejscowa społeczność z reguły nie mają wpływu, mogą je natomiast wykorzystać w procesie rozwoju lub muszą neutralizować negatywne zjawiska z nimi związane.

Poniższe zestawienie zawiera najistotniejsze cechy miejscowości Kłaj, pogrupowane zgodnie z metodą przeprowadzania analizy SWOT:

Tabela 1. Analiza SWOT miejscowości Kłaj

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • pełnienie funkcji ośrodka administracyjnego oraz lokalnego centrum edukacyjnego, kulturalno-społecznego i gospodarczego, • korzystne położenie, na obszarze o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych; • wysoka dostępność komunikacyjna; • wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej; • działalność instytucji publicznych (m.in. Urząd Gminy, Biblioteka, Gminne Centrum Kultury); • dobre zaplecze sportowo-rekreacyjne: hala sportowa oraz boisko sportowe, kompleks sportowy; • utrzymująca się tendencja wzrostu liczby mieszkańców; • korzystne kształtowanie się struktury demograficznej mieszkańców; • dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym, i	<ul style="list-style-type: none"> • niepełne wykorzystanie walorów położenia geograficznego i potencjału turystycznego, • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna i okoloturystyczna, • brak kompleksowej promocji miejscowości jako obszaru lokowania inwestycji (przemysłowych i mieszkaniowych), a także rozwoju turystyki, • niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i rozrywkowa, w szczególności dla dzieci i młodzieży; • problemy z bazą lokalową niektórych placówek i obiektów (zbyt mały lokal na Bibliotekę Gminną oraz Archiwum), konieczność budowy nowego przedszkola); • braki w infrastrukturze drogowej i okołodrogowej w niektórych częściach miejscowości, • braki w infrastrukturze kanalizacyjnej (część

<ul style="list-style-type: none"> podstawowym; • prowadzenie działalności przez przedsiębiorstwa różnych branż na terenie miejscowości; • istniejące zasoby dziedzictwa kulturowego, • potencjał do rozwoju turystyki, • działalność pozarządowych organizacji sfery społecznej	domów nie posiada możliwości włączenia się do sieci kanalizacji sanitarnej ze względu na brak głównej magistrali w obrębie części terenów mieszkalnych w miejscowości Kłaj)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych, • polityka prorozwojowa gminy, powiatu i regionu • bliskość Krakowa i zwiększające się zainteresowanie jego okolicami, • włączenie obszaru gminy Kłaj w skład Otuliny Krakowskiej; • coraz większe zainteresowanie inwestorów obszarami położonymi w pobliżu Krakowa, dobrze z nim skomunikowanymi; • przebiegające przez obszar gminy szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym • wzrost zainteresowania turystyką weekendową i krajoznawczą	<ul style="list-style-type: none"> • duża konkurencja ze strony innych jednostek w pozyskiwaniu funduszy unijnych; • tendencja do migracji do miast osób młodych i wykształconych, • konkurencyjność ze strony sąsiednich obszarów, • niekorzystna sytuacja makroekonomiczna, negatywnie wpływająca na inwestycje zewnętrzne i zniechęcająca inwestorów do wdrażania nowych przedsięwzięć; • wzrost zanieczyszczenia środowiska naturalnego, • zagrożenie nie wdrożeniem dyrektywy ściekowej w związku z trudnościami wynikającymi z budową kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Kłaj.

Do atutów miejscowości Kłaj należy przede wszystkim fakt, że jest ona siedzibą władz gminy Kłaj oraz lokalnym ośrodkiem edukacyjnym, społeczno-kulturalnym i gospodarczym, oddziałującym na cały obszar gminy. Kłaj jest najbardziej zaludnionym sołectwem gminy, miejscem koncentracji podmiotów gospodarczych oraz działalności większości gminnych instytucji publicznych. Dzięki temu posiada on wysoką atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, wywiera istotny wpływ na życie kulturalne i społeczne wszystkich miejscowości gminnych, a także jest miejscem przyciągającym przedsiębiorców i turystów. Kłaj posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, granice administracyjne sołectwa sięgają w głąb lasu, dzięki czemu na terenie miejscowości znajdują się niezwykle cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny, w wielu przypadkach objęte prawną ochroną. Miejscowość Kłaj posiada dogodny dostęp do szlaków komunikacji samochodowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, sieć dróg gminnych i powiatowych przebiegających przez obszar gminy zapewnia łatwy dojazd do wszystkich miejscowości gminy Kłaj i obszarów sąsiednich. We wsi znajduje się także stacja kolejowa Kłaj, na której kilkanaście razy dziennie zatrzymują się pociągi osobowe jadące do Krakowa, Tarnowa i Rzeszowa. Wieś jest wyposażona w dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną – jest w całości zwodociągowana i zelektryfikowana oraz w części skanalizowana, posiada także dostęp do sieci gazowej. Kłaj posiada dobre zaplecze sportowo-rekreacyjne - nowoczesną halę sportową, kompleks sportowy oraz boisko sportowe. Liczba mieszkańców miejscowości od kilku lat stale rośnie, korzystnie przedstawia się struktura ludności pod względem ekonomicznych grup wieku – liczba osób w

wieku przedprodukcyjnym przeważa nad liczbą osób w wieku poprodukcyjnym, co minimalizuje ryzyko nasilania się zjawiska starzenia się lokalnej społeczności i zmniejszania jej liczebności w przyszłości. Mieszkańcy miejscowości posiadają dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym, i podstawowym. Na terenie miejscowości Kłaj znajdują się obiekty zabytkowe, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, które mogą stanowić atrakcję dla osób odwiedzających wieś. Dzięki swojemu położeniu, dostępności, walorom przyrodniczo-krajobrazowym oraz zasobom dziedzictwa kulturowego, miejscowość posiada potencjał do rozwoju turystyki. Na terenie wsi funkcjonują także stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, mające bardzo pozytywny wpływ na jej sferę społeczną. Organizują one różnorodne przedsięwzięcia kulturalne i społeczne, przyczyniają się do kultywowania lokalnych tradycji, rozwoju życia kulturalno-społecznego, propagowania idei wzajemnej pomocy oraz integracji i aktywizacji mieszkańców.

Pomimo posiadania wielu atutów, miejscowość Kłaj cechuje się także słabymi stronami. Do najpoważniejszych problemów miejscowości należy niepełne wykorzystanie walorów położenia geograficznego i potencjału turystycznego. W celu wspierania rozwoju turystyki na obszarze wsi konieczna jest poprawa stanu miejscowej infrastruktury turystycznej i około turystycznej, gdyż jej obecny poziom jest niedostateczny, co utrudnia wykorzystanie posiadanego potencjału. Brakuje także efektywnej, kompleksowej promocji miejscowości zarówno jako miejsca lokalizacji inwestycji, jak i atrakcyjnego pod względem turystycznym. Niektóre z instytucji położonych na obszarze Kłaja borykają się z problemami z bazą lokalową. Biblioteka Gminna znajduje się w budynku gminnym na piętrze- obecnie jest problem iż lokal nie jest wystarczający jeśli chodzi o jego wielkość. Podobny problem dotyczy lokalu pod Archiwum gminne. Ponadto, do głównych słabych stron wsi należy fakt, iż w niektórych jej częściach w sposób niedostateczny rozwinięta jest infrastruktura drogowa i około drogowa a także sieć kanalizacyjna. Są obszary na, których istnieje potrzeba budowy kanalizacji (petycje mieszkańców) oraz zapisy Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych i Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłaj na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028.

Do głównych szans, czyli czynników zewnętrznych sprzyjających rozwojowi miejscowości Kłaj, należy przede wszystkim możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych, na realizację różnorodnych przedsięwzięć, zarówno inwestycyjnych, jak i miękkich, umożliwiających rozwiązanie zdiagnozowanych problemów i uzupełnienie braków. Szansę stanowi także polityka prorozwojowa prowadzona na terenie gminy, powiatu oraz województwa. Na każdym szczeblu założono spójny rozwój wszystkich jednostek, które wchodzi w skład danego obszaru. Oznacza to, że wszystkie przedsięwzięcia prorozwojowe, jakie będą realizowane na danym terenie, wpisują się w szerszą politykę, wdrażaną na przez jednostki samorządu terytorialnego na

poziomie lokalnym, ponadlokalnym i regionalnym. Ułatwia to pozyskiwanie środków zewnętrznych i uzasadnia wiele działań mających na celu wykorzystanie istniejącego potencjału i stymulowanie rozwoju. Czynnikiem korzystnie wpływającym na rozwój miejscowości jest także niedaleka odległość od stolicy województwa oraz fakt, iż obszar gminy Kłaj zaliczany jest do Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. Wiąże się z tym kolejny zewnętrzny czynnik rozwojowy – inwestorzy są coraz bardziej zainteresowani lokalizowaniem inwestycji na obszarach położonych w niedalekiej odległości od Krakowa, dobrze z nim skomunikowanych. Miejscowość Kłaj należy do takich obszarów, położona jest w pobliżu ważnych, krajowych i międzynarodowych szlaków komunikacyjnych (droga krajowa nr 94, droga krajowa nr 75 oraz autostrada A4), natomiast bezpośrednio przez obszar miejscowości przebiega magistrała kolejowa. Miejscowości Kłaj sprzyja także fakt, że wzrasta zainteresowanie turystyką weekendową (krótkie podróże mieszkańców dużych miast, często odbywane w weekendy). Uprawiają ją osoby, które na cel podróży często wybierają miejscowości mniej znane, za to położone stosunkowo blisko dużych miast. Obszar całej gminy Kłaj położony jest niedaleko Krakowa, dużą jego część zajmuje Puszcza Niepołomska, turyści chętnie odwiedzają gminę w ramach weekendowych wycieczek. Popularna jest także turystyka krajoznawcza – odpoczynek połączony ze zdobywaniem wiedzy o miejscu, w którym się odpoczywa, odwiedziny ważnych miejsc historycznych, obiektów zabytkowych, itp. Kłaj posiada ciekawe i wartościowe zabytki może więc stanowić atrakcyjne miejsce odwiedzin dla turysty odbywającego podróże krajoznawcze. Dodatkowo, przez obszar wsi przebiegają jedne z głównych szlaków turystycznych gminy Kłaj, dzięki czemu terytorium wsi znajduje się na trasie wycieczek proponowanych przez przewodniki turystyczne obejmujące przedmiotowy obszar.

Do czynników zewnętrznych, stanowiących zagrożenia rozwoju, zaliczyć można dużą konkurencję ze strony innych jednostek w pozyskiwaniu funduszy unijnych – pula środków unijnych jest ograniczona, im więcej projektów zgłoszonych jest do konkursów o dotacje, tym mniejsze są szanse na uzyskanie dofinansowania inwestycji. Do poważnych zagrożeń należą także migracje mieszkańców do miast, szczególnie osób młodych i wykształconych. Tendencja ta często pojawia się wśród osób decydujących się na studia w dużych ośrodkach akademickich. Zagrożeniem dla przyciągania nowych inwestycji jest natomiast konkurencyjność ze strony sąsiednich miejscowości, gmin i rejonów, równie atrakcyjnie położonych, dobrze skomunikowanych z Krakowem, posiadających dostęp do szlaków komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Kolejnym zewnętrznym czynnikiem hamującym rozwój może stać się także niekorzystna sytuacja makroekonomiczna, która powoduje, że część potencjalnych inwestorów odkłada decyzję o wdrażaniu nowych przedsięwzięć. Środowisko naturalne miejscowości Kłaj i całej gminy narażone jest na pogorszenie z powodu występowania niekorzystnych zjawisk zewnętrznych – np.

zwiększenia natężenia ruchu drogowego na szlakach komunikacyjnych przebiegających przez terytorium gminy, występowania zanieczyszczeń na obszarach sąsiednich a także problemów wynikających z budową kanalizacji sanitarnej a co za tym idzie jej brakiem w części miejscowości zabudowanej budynkami mieszkalnymi.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż Kłaj jako siedziba władz gminy oraz lokalny ośrodek kulturalno-społeczny, edukacyjny i gospodarczy ma duży potencjał rozwojowy, który może zostać wykorzystany, jeśli polityka prorozwojowa opierać się będzie na lokalnych zasobach i atutach miejscowości, będzie dążyć do wykorzystania pojawiających się szans zewnętrznych, rozwiązywać problemy składające się na słabe strony i minimalizować wpływ zagrożeń.

4. Planowane zadania i przedsięwzięcia służące odnowie miejscowości Kłaj, aktywizujące społeczność lokalną

Plan Odnowy Miejscowości Kłaj jest dokumentem długofalowym, przedsięwzięcia wybrane do realizacji zostały zaplanowane na najbliższych 13 lat, z możliwością przedłużenia i aktualizacji zapisów dokumentu. Przyjęcie takiego okresu wdrażania planu nie tylko pozwoli na prowadzenie stopniowego procesu rozwoju wsi. Okres 13 lat jest okresem dłuższym niż kadencja gminnych władz, co oznacza, że przyjęty plan nie zakłada działań doraźnych, które mogą potem zostać przerwane lub zaniechane z przyczyn politycznych, lecz jest zapisem trwałej polityki prorozwojowej, do prowadzenia której zobligowane będą władze samorządowe, niezależnie od ich ewentualnych zmian. Zapobiega to przerwaniu procesu odnowy oraz gwarantuje zachowanie jego ciągłości w długim okresie. Poszczególne projekty zostały wskazane przez mieszkańców i ich reprezentantów jako najpełniej wpisujące się w określone cele rozwoju oraz odwołujące się do najpilniejszych potrzeb. Poniżej przedstawiono opis każdego z nich, wraz z określeniem celu jego wdrożenia, jego przeznaczenia, okresu realizacji, szacunkowych kosztów realizacji zadania, źródła pozyskania środków.

4.1. Przedsięwzięcie 1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj

Cele projektu

Projekt ma na celu rozwój gospodarczy oraz poprawę warunków życia mieszkańców Kłaja poprzez wyposażenie obszaru w infrastrukturę ściekową.

Przeznaczenie

Kanalizacja sanitarna położona jest na terenie miejscowości Kłaj na dz. nr 2479, 2444, 2443, 2449, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2478, 2609, 2459, 2479. Nr obrębu geodezyjnego: 121903_2.0004

Tabela 2. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj

Nazwa projektu	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa rozwoju gospodarczego gminy, • poprawa warunków życia mieszkańców.
Przeznaczenie	Budowa kanalizacji sanitarnej celem przyłączenia mieszkańców do zbiorczego systemu kanalizacyjnego
Okres realizacji	2022-2026 r. w przypadku realizacji ze środków Budżetu Gminy

	2022-2024 w przypadku realizacji ze środków zewnętrznych PROW 2014-2020
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj, PROW 2014-2020
Szacunkowy koszt realizacji zadania	890 000,00 zł

4.2. Przedsięwzięcie 2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap II

Cele projektu

Projekt ma na celu rozwój gospodarczy oraz poprawę warunków życia mieszkańców Kłaja poprzez wyposażenie obszaru w infrastrukturę ściekową.

Przeznaczenie

Kanalizacja sanitarna położona jest na terenie miejscowości Kłaj na dz. nr 1199/3, 1200, 1203, 1204/1, 1205/1, 1206/1, 1206/2, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219/1, 1220, 1221/1, 1222, 1223/1, 1224/1, 759/2, 760/2, 761/2, 762, 763, 764, 765/2, 766/2, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776/2, 776/3, 777/4, 778/3, 779/3, 2636, 783/2, 784, 785, 786, 787/2, 788/3, 789/2, 790/2, 791/2, 792/2, 794, 795/2, 796, 797, 798, 801, 802, 803, 804, 806/1, 807, 808, 809, 810, 812, 813/1, 813/2, 814, 815/1, 816/2, 817, 818/3, 818/5, 819, 820, 821, 824, 826, 827, 828/1, 828/3, 828/4, 829. Nr obrębu geodezyjnego: 121903_2.0004

Tabela 3. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj

Nazwa projektu	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap II
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> poprawa rozwoju gospodarczego gminy, poprawa warunków życia mieszkańców.
Przeznaczenie	Budowa kanalizacji sanitarnej celem przyłączenia mieszkańców do zbiorczego systemu kanalizacyjnego
Okres realizacji	2025-2030
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj, PROW 2014-2020, RPO (nowa perspektywa), Rezerwa Ogólna Budżetu Państwa.
Szacunkowy koszt realizacji zadania	2 500 000,00 zł

4.3. Przedsięwzięcie 3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap III

Cele projektu

Projekt ma na celu rozwój gospodarczy oraz poprawę warunków życia mieszkańców Kłaja poprzez wyposażenie obszaru w infrastrukturę ściekową.

Przeznaczenie

Kanalizacja sanitarna położona jest na terenie miejscowości Kłaj na dz. nr 812, 813/1, 813/2, 815/1, 811, 814, 815/4, 815/3, 815/2, 816/2, 816/1, 817, 818/3, 818/4, 818/5, 826, 827, 828/1, 828/4, 829, 828/3, 819, 820, 821, 822, 825, 824, 806/5, 830, 54, 1317/1, 2001. Nr obrębu geodezyjnego: 121903_2.0004

Tabela 4. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj

Nazwa projektu	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap III
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa rozwoju gospodarczego gminy, • poprawa warunków życia mieszkańców.
Przeznaczenie	Budowa kanalizacji sanitarnej celem przyłączenia mieszkańców do zbiorczego systemu kanalizacyjnego
Okres realizacji	2025-2030
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj, PROW 2014-2020, RPO (nowa perspektywa), Rezerwa Ogólna Budżetu Państwa.
Szacunkowy koszt realizacji zadania	1 100 000,00 zł

4.4. Przedsięwzięcie 4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap IV

Cele projektu

Projekt ma na celu rozwój gospodarczy oraz poprawę warunków życia mieszkańców Kłaja poprzez wyposażenie obszaru w infrastrukturę ściekową.

Przeznaczenie

Kanalizacja sanitarna położona jest na terenie miejscowości Kłaj na dz. nr 52/6, 52/9, 53/1, 52/10, 52/8, 52/7, 51, 50, 49, 48, 47, 46, 45, 44, 43/2, 42/1, 41/1, 40 Nr obrębu geodezyjnego: 121903_2.0004

Tabela 5. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj

Nazwa projektu	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap IV
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa rozwoju gospodarczego gminy, • poprawa warunków życia mieszkańców.
Przeznaczenie	Budowa kanalizacji sanitarnej celem przyłączenia mieszkańców do zbiorczego systemu kanalizacyjnego
Okres realizacji	2025-2030
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj, PROW 2014-2020, RPO (nowa perspektywa), Rezerwa Ogólna Budżetu Państwa.
Szacunkowy koszt realizacji zadania	1 300 000,00 zł

4.5. Przedsięwzięcie 5. Przebudowa i rozbudowa nieruchomości usytuowanej w miejscowości Kłaj 557 z adaptacją do nowych funkcji usługowych archiwum, biblioteki, pokoi gościnnych i pomieszczeń biurowych Referatu Gospodarki Komunalnej.

Cele projektu

Przedsięwzięcie ma na celu zapewnienie dogodnej bazy lokalowej dla funkcjonowania Biblioteki, Archiwum i podniesienie poziomu rozwoju infrastruktury społecznej na terenie miejscowości Kłaj, a także wykorzystanie potencjału obiektu istniejącego poprzez adaptację istniejących pomieszczeń.

Przeznaczenie

Budynek przeznaczony pod Bibliotekę, dodatkową funkcją obiektu będzie Archiwum- obecny lokal jest zbyt mały. W związku z adaptacją istniejącego obiektu aby wykorzystać potencjał kubaturowy przewidziano pomieszczenia biurowe oraz pokoje gościnne.

Tabela 6. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 5. Przebudowa i rozbudowa nieruchomości usytuowanej w miejscowości Kłaj 557 z adaptacją do nowych funkcji usługowych archiwum, biblioteki, pokoi gościnnych i pomieszczeń biurowych Referatu Gospodarki Komunalnej.

Nazwa projektu	Przebudowa i rozbudowa nieruchomości usytuowanej w miejscowości Kłaj 557 z adaptacją do nowych funkcji usługowych archiwum, biblioteki, pokoi gościnnych i pomieszczeń biurowych Referatu Gospodarki Komunalnej.
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dogodnej bazy lokalowej dla funkcjonowania Biblioteki, Archiwum; • podniesienie poziomu rozwoju infrastruktury

	społecznej na terenie miejscowości Kłaj; <ul style="list-style-type: none"> wykorzystanie potencjału istniejącego budynku celem adaptacji na pomieszczenia użytkowe.
Przeznaczenie	Budynek przeznaczony pod Bibliotekę, dodatkową funkcją obiektu będzie Archiwum- obecny lokal jest zbyt mały. W związku z adaptacją istniejącego obiektu aby wykorzystać potencjał kubaturowy przewidziano pomieszczenia biurowe oraz pokoje gościnne.
Okres realizacji	2024-2025 r.
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj, Małopolski Regionalny Program Operacyjny
Szacunkowy koszt realizacji zadania	8 000 000,00 zł

4.6. Przedsięwzięcie 6. Budowa nowego przedszkola

Cele projektu

Przedsięwzięcie ma na celu zapewnienie dogodnej bazy lokalowej dla funkcjonowania placówki i podniesienie poziomu rozwoju infrastruktury społecznej na terenie miejscowości Kłaj.

Przeznaczenie

Obiekt użyteczności publicznej, wykorzystywany jako baza lokalowa dla działalności placówki oświatowej – przedszkola.

Tabela 7. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 6. Budowa nowego przedszkola

Nazwa projektu	Budowa nowego przedszkola
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie dogodnej bazy lokalowej dla funkcjonowania placówki; podniesienie poziomu rozwoju infrastruktury społecznej na terenie miejscowości Kłaj
Przeznaczenie	Obiekt użyteczności publicznej, wykorzystywany jako baza lokalowa dla działalności placówki oświatowej – przedszkola.
Okres realizacji	2030-2032 r.
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj Małopolski Regionalny Program Operacyjny Rezerwa Premiera

4.7. Przedsięwzięcie 7. Rozbudowa, przebudowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z rozbiórką istniejącego budynku usługowego oraz gospodarczego.

Cele projektu

Przedsięwzięcie ma na celu zapewnienie dogodnej bazy lokalowej dla funkcjonowania placówki rozwijającej się Ochotniczej Straży Pożarnej w Kłaju oraz podniesienie bezpieczeństwa w Gminie Kłaj.

Przeznaczenie

Do istniejącego budynku w zabudowie wolnostojącej, dwukondygnacyjnego projektuje się rozbudowę od strony wschodniej. Przebudowa polega na zaprojektowaniu wejść z pomieszczenia garażu do istniejącej części budynku oraz przejścia na poddaszu wraz z budową schodów oraz zamurowaniem istniejących otworów okiennych.

Tabela 8. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 7. Rozbudowa, przebudowa budynku Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z rozbiórką istniejącego budynku usługowego oraz gospodarczego.

Nazwa projektu	Rozbudowa, przebudowa budynku Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z rozbiórką istniejącego budynku usługowego oraz gospodarczego.
Cele realizacji	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie dogodnej bazy lokalowej dla funkcjonowania OSP; podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie miejscowości Kłaj
Przeznaczenie	Obiekt użyteczności publicznej, wykorzystywany jako baza lokalowa dla działalności OSP.
Okres realizacji	2032-2035 r.
Źródło pozyskania środków na realizację inwestycji	Budżet Gminy Kłaj Małopolski Regionalny Program Operacyjny Rezerwa Premiera
Szacunkowy koszt realizacji zadania	2 100 000,00 zł

Plan Odnowy Miejscowości Kłaj obejmuje realizację przedsięwzięć, które są ze sobą komplementarne i wzajemnie wzmacniają swoje efekty. Ich wdrażanie zaplanowano na lata 2022-2035. Pełny harmonogram ich realizacji przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 9. Harmonogram wdrożenia Planu Odnowy Miejscowości Kłaj

Nazwa zadania	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj	■	■	■	■	■									
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap II				■	■	■	■	■	■					

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap III														
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj- etap IV														
Przebudowa i rozbudowa nieruchomości usytuowanej w miejscowości Kłaj 557 z adaptacją do nowych funkcji usługowych archiwum, biblioteki, pokoi gościnnych i pomieszczeń biurowych Referatu Gospodarki Komunalnej														
Budowa nowego przedszkola														
Rozbudowa, przebudowa budynku Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z rozbiórką istniejącego budynku usługowego oraz gospodarczego.														

Wszystkie przedsięwzięcia, jakie zaplanowano do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości Kłaj wpisują się w założenia przyjętej polityki prorozwojowej i umożliwią osiągnięcie założonych celów. Ukierunkowane są one na wzmocnienie funkcji Kłaja jako lokalnego ośrodka wzrostu, centrum administracyjnego, społeczno-kulturalnego, edukacyjnego i gospodarczego. Umożliwią poprawę jakości życia mieszkańców, efektywne wykorzystanie istniejącego potencjału miejscowości oraz lokalnych zasobów. Zaplanowane do realizacji działania zostały tak dobrane, by interwencja dotyczyła zarówno sfery przestrzennej i infrastrukturalnej zwłaszcza infrastruktury dotyczącej ochrony środowiska w tym budowy kanalizacji sanitarnej aby spełnić wymogi Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, jak również sfery społecznej, a także wywierała pozytywny wpływ na rozwój miejscowej gospodarki (turystyka). Zakłada się, że realizacja planu odnowy znacznie podniesie aktywność społeczną mieszkańców, przyczyni się do zwiększenia ich integracji, wykształcania się więzi sąsiedzkich oraz zapobiegnie lub zminimalizuje niekorzystne zjawiska społeczne. Pożądane i planowane rezultaty wdrożenia planu są w pełni zgodne ze strategicznymi dokumentami gminy, powiatu i województwa oraz odpowiadają oczekiwaniom mieszkańców i zdiagnozowanym przez nich problemom i potrzebom.

5. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno- przestrzenne

Obszarem, o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców miejscowości Kłaj jest obszar nowego centrum miejscowości, wybudowanego w latach 80-tych XX w. Centrum jest nowoczesnym, funkcjonalnym i kompleksowo zagospodarowanym obszarem. Na tym terenie znajdują się budynki Urzędu Gminy, Gminne Centrum Kultury, Ośrodek Zdrowia (obecnie NZOZ) oraz liczne pawilony handlowe (poczta, bank, sklepy) i lokale usługowe. W 2019 r. Gmina przystąpiła do realizacji projektu pn. Stworzenie warunków sprzyjających integracji społecznej. Rozszerzenie oferty kulturalnej przy tworzonym gminnym Centrum Kultury w Kłaju w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, w ramach którego powstało Gminne Centrum Kultury wraz z wyposażeniem natomiast w trakcie są prace związane z Zagospodarowaniem Centrum Wsi Kłaj tj. powstaje zadaszona scena letnia z zapleczem, sanitariaty z częścią gospodarczą, renowacja istniejącego obiektu tramwajowego, wiata przystankowa, pergole i pasáže, konstrukcje ażurowe, ogrodzenie, nawierzchnie tj. miejsca postojowe, deptaki, kanał wodny, elementy zieleni, elementy wyposażenia przestrzeni publicznej tj. siłownia zewnętrzna, miejsca wypoczynku w strefie cichej, ławki, stojaki na rowery itp.

Ze względu na swoje położenie i funkcjonalność, centrum wsi stanowi najważniejsze miejsce koncentracji życia publicznego na terenie miejscowości i tworzy otwartą przestrzeń wspólną, pełniącą funkcję podobną do roli miejskiego rynku. Jest ono miejscem lokalizacji instytucji publicznych, placówek kulturalnych i społecznych, siedzib przedsiębiorstw. Obszar centrum administracyjno-usługowego Kłaja w 2007 roku został poddany pracom modernizacyjnym – wyremontowano budynki Urzędu Gminy oraz zrewitalizowano przestrzeń publiczną (m.in. organizacja zieleni, remont chodników, budowa placu zabaw dla dzieci, z alejkami i ławkami)- przy budynkach Urzędu Gminy w Kłaju. Teren ten stanowi naturalne miejsce spotkań mieszkańców, sprzyja nawiązywaniu kontaktów społecznych, integracji lokalnej społeczności i aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Ze względu na to, iż Kłaj jest siedzibą gminy, centrum służy wszystkim jej mieszkańcom.

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza SWOT miejscowości Kłaj	21
Tabela 2. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj	26
Tabela 3. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj	27
Tabela 4. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj	28
Tabela 5. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłaj	29
Tabela 6. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 5. Przebudowa i rozbudowa nieruchomości usytuowanej w miejscowości Kłaj 557 z adaptacją do nowych funkcji usługowych archiwum, biblioteki, pokoi gościnnych i pomieszczeń biurowych Referatu Gospodarki Komunalnej.....	29
Tabela 7. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 6. Budowa nowego przedszkola.....	30
Tabela 8. Charakterystyka przedsięwzięcia nr 7. Rozbudowa, przebudowa budynku Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z rozbiórką istniejącego budynku usługowego oraz gospodarczego.....	31
Tabela 9. Harmonogram wdrożenia Planu Odnowy Miejscowości Kłaj.....	31

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie powiatu wielickiego na tle województwa małopolskiego.....	4
Rysunek 2. Schematyczna mapa powiatu wielickiego.....	5
Rysunek 3. Mapa gminy Kłaj	6
Rysunek 4. Mapa miejscowości Kłaj.....	8

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców miejscowości Kłaj w latach 2009-2022.....	18
Wykres 2. Podział mieszkańców miejscowości Kłaj ze względu na ekonomiczne grupy wieku w 2021 roku	18